

D. Androsimaitė 1970m.

MUSTENIŲ - BAUBONIŲ PILKAPIAI

Lietuvos TSR MA Istorijos
Instituto
Archivijos vektorius
Nr.

Mustenių-Baubonių pilkapiai yra Trakų rajone Rusakalnio apylinkėje, Mustenių tarybinio ūkio teritorijoje, išsidėstę dviejuose kaimuose: Mustenių ir Baubonių. Didžioji pilkapių dalis yra Baubonių kaime-14. Baubonių-nuo Mustenių kaimus skiria keliukas. Pilkapiai išsidėstę grupėmis. Atrodo, kad seniau toje vietoje yra buvęs didžiulis kapinynas, kurio iki mūsų dienų išliko nedidelė kapinyno dalis. Pilkapiai yra buvę su akmenų vankais, sampilo viršus sukrautas iš akmenų. Šiuo metu beveik visų pilkapių akmenų vaikikai nuardytini.

Einant keliu iš Mustenių į Baubonių kaimą prieinama piliečio-Apanavičiaus Jono sodyba. Šioje sodyboje yra I-ji pilkapių grupė, kurią sudaro 5 pilkapiai.

Pilkapis Nr.1 yra Baubonių km. ribos, pačiame Apanavičiaus Jono sodybos kieme, rėmësi į gyvenamą namą ir užstojo išejimą į kitame gyvenamo namo gale įruoštą sandėli. Pilkapis Nr.2 yra kitose pusėje keliuko į pietus nuo pirmojo pilkапio. Šis pilkapis beveik suardytas. Šiaurinėje pilkapiro dalyje iškasta duobė ir supilta šiukslės, rytinėje dalyje įruoštą vasaros virtuvę, pietinėje pilkapiro dalyje - bulvėms rūsys.

I pietus nuo pilkapio Nr.2 matėsi dar dviejų pilkapių li-
kučiai. Vienas jų pievoje, kitas ariamam lauke, ant jo augo ąžuo-
las, kuris buvo nukirstas ir atželia. Paėjus kelius žingsnius
keleliu į rytus nuo pilkapio Nr.1 , dešinėje keliuko pusėje,
apaugęs lazdynais, matosi pilkapis Nr5. Visi šios pirmosios pil-
kapių grupės pilkapiai akmenų vainiku nebeturi, matosi tik akme-
nys iš pilkapio sampilo.

Einant nuo pirmosios pilkapių grupės keliuku, vedančiu į Baubonis į rytus perėjus griovių-pelkę ir už jos pasukus į kaire

t.y. i šiaurę prieinama krūmai, už jų skynimas. Čia , apie šimtą metrų atstumu nuo pirmosios pilkapių grupės, prieinama antroji pilkapių grupė. Ją sudaro du pilkapiai, kairėje ir dešinėje keiliuko pusėje, turintieji apie keturius metrus diametro, sampilas nežymus, akmenų vainikų nėra.

Nuo antrosios pilkapių grupės einant i šiaurę, ariamam lauke, yra išlikusi trečioji pilkapių grupė. Ją sudaro trys pilkapiai. Pilkapis Nr.1 yra pačioje kalvos viršūnėje. Jo sampilas 1,50 m. diametras 6 m. Už 30 m. nuo šio pilkapio, žiūrint i šiaurės-rytus, matosi pilkapis Nr.2. Pilkapio Nr.2 sampilas 0,80 m. diametras apie 10 m. Dar už 30 m. i šiaurės rytus yra pilkapis Nr.3. Šio pilkapio sampilo aukštis 1,50 m. diametras apie 10 m. Ant jo auga laukinė kriausė. "Aukso ieškotojai" šio pilkapio viduryje iškasę duobę.

Nuo šios pilkapių grupės i rytus, už pelkės, krūmuose yra pati didžiausia ir geriausiai išlikusi pilkapių grupė. Ją sudaro 8 pilkapiai, vienas progludęs prie kito. Šie pilkapiai turi išlaikę akmenų vainikus. Vieno pilkapio akmenų vainikas jungiasi su kito pilkapio akmenų vainiku. Pilkipių sampilo aukštis 1-2 m. Diametrai 10-15 m. Pilkipiai apaugę lazdynais. Kiekvieno pilkapio viduryje "lobių ieškotojai" iškasę duobę.

Nuo Mustenių-Baubonių pilkapių už 500 m. yra Mustenių piliakalnis. Tarp piliakalnio ir pilkapių plyti plati pelkėta loma, jos dugnu teka upelis.

1970 m. birželio mėn. 24 liepos 1 dienomis Trakų istorijos muziejus pravedė Mustenių-Baubonių pilkapių archeologinius kasinėjimus. Kasinėjimus vykdė muziejaus vyr.fondų saugotoja Andrašiūnaite Dalia, brėžinius braižę ir planus darę architektas Mikulionis Stasys. Archeologijos kasinėjimams vykdyti Lietuvos TSR MA II.

1970 m. birželio 24 d. išdavė "atviro lape" Nr.10 muziejaus vyr.fondų saugotojos Andrašiūnaitės Dalios vardu.

Kasinėjimai pradėti nuo pirmosios pilkapių grupės, pilkapiro Nr.1, esančio Apanavičiaus Jono sodybos kieme. Kasinėjimams šis pilkapis parinktas todėl, kad jam grėsė suardymas. Sodybos šeimininkas planavo nukasti pilkapių ir išlyginti kiemą. Pilkapiro Nr.1 pietinis pakraštys remėsi į keliuką, šiaurės vakarų kampus atsirėmė į gyvenamą namą ir prie jo esantį priestatą. Statant namą ir priestatą, pažeista dalis pilkapiro. Pilkapis beveik apskritos formos, 6 m. skersmens, sampilo aukštis 1,10 m. Tryrinėjamas plotas užneštas 7 m. šiaurės pietų kryptimi ir pažymėta kvadratais 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, ir 9 m. vakarų rytų kryptimi pažymint kv. A, B, C, Č, D, E, F, G, H. Pilkapių kryžmai kerta paliktos dvi kontrolinės juostos kv. D, 3, po 30 cm. pločio. Kontrolinė juosta padalino pilkapių į keturius kvadratus: šiaurinių, rytinių, pietinių, vakarinių. Akmenų vainikko išorėje nesimato.

Nuėmus paviršiaus velėnā pasirodė, kad sampilo vidurys sukrautas iš akmenų. Akmenų krūsnis 3 m. skersmens. Rytiniame kvadrate akmenų išlikę mažiausia. Akmenys vidutinio dydžio. 40x30 ~~x30~~ 30x20x20, 20x18x20, 15x14x18 cm. dydžio. Visame sampilo paviršiuje matėsi smulkių angliukų pėdsakai. Sampilo papédėje matėsi 4 nedidelės dėgésių krūvelės, 4 pilkapiro kampuose. Sampilas piltas iš molio ir akmenų. Nuėmus viršutinę akmenų eilę nuo sampilo viršaus, atsidengė antroji akmenų eilė, o po ja dar ir trečioji. Tarp akmenų ~~xx~~ molis ir dėgésiu pėdsakai. Akmenų krūsnies storis 0,90 m. Degésių pėdsakai visame sampile. Nuėmus sampilą, kuris centre turėjo 1,10 m. aukščio ir nuėmus kontrolines juostas, visame pilkapiro plote matėsi akmenų grupės. Šiauriniame pilkapiro kvadrate, keletas akmenų išsidėstę puslankiu, lyg būtų akmenų vainiko

pėdsakai. Rytiniame kvadrate pavieniai akmenys. Tieki šiauriniame, tieki rytiniame kvadrate, pasiekus pirmąjį paviršių, žemė nejudinta. Pietiniame kvadrate, beveik pilkazio viduryje, aiškiai matėsi iš gilumos išmestos permaišytos žemės. Pilkazio viduryje keletas akmenų grindinėlis. Vakariniame kvadrate matėsi degesių juosta 10 cm. pločio, einanti iš šiaurės vakarų į pietryčius kv.č, D, 1, 2. Degesiai baigėsi pilkazio centre. Už degesių vėl keletas akmenų. Apie akmenis molis ir degesiai, toliau į pilkazio pakraščius smėlis ir žvyraš. Kasant gilyn, apie 1,40 m. nuo sampilo viršaus ir 0,30 cm. gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, po degesių juosta, atsidengė 2 lygiagrečios akmenų eilės, kurios ėjo iš šiaurės vakarų į pietryčius. Šiaurės rytų eilė 1,90 m. ilgio, Antroji eilė lygiagreti pirmajai, turi 2,20 m. ilgio. Tarpas tarp akmenų eilių 40-50 cm. Akmenys pietryčių kampe stambesni. Eilės gale akmenys beveik susiglaudžia. Statmenai šioms lygiagrečių akmenų eilėms atsidengė smulkesnių akmenų dvi lygiagrečios eilės, kurios susikirsdamos su pirmosiomis, sudaro statū kampą. Šios eilės suka į pietryčius, atstumas tarp eilių 50 cm Akmenų eilių ilgis 1 m. Eilės baigiasi nedideliu akmenuku viduryje tarp eilių. Apie šias abi akmenų linijas matėsi degesiai. Ypač daug degesių matėsi pirmosios pagrindinėse akmenų eilėse. Tarp akmenų eilių molis ir degesiai. Nukasus molį tame lyg akmeniniame karste, ant smėlio dugno atsidengė palaidojimas. Laidojimo kryptis- galva į šiaurės vakarus, kojos į pietryčius. Palaidojimas ne pilkazio centre, bet šone, vakariniame kvadrate. Pilkazio centre aisdūrė kojos. Griauciai vyro, labai sunykę. Griaucių ilgis apie 180 m. Kaukolės dalis nuskelta ir atrodo išjudinta iš vienos. Ant galvos užvirtę kito žmogaus kaulus liekanos. Ant kojų užversti stambūs akmenys, kojų pėdos išlindę iš po akmenų. Prie kojų

uždėtas ant abiejų blaždikaulių,prie pat kelių,gulėjo skydo umbas.Umbas pusrutulio su atkraštėmis formos,umbas eje gilyn į žemę.Diametras skydo umbo su atkraštėmis 20 cm.,pusrutulio diametras 12 cm.,umbo atkraščių plotis 4 cm.,pusrutulio gylis 5 cm.Skydo umbo stovis labai blogas,geležis kiaurai suėsta ruožiu,išlikę tik atskiri gabalai.Skydo umbo atkraštėse ,viена prieš kitą išlikę dviejų vinučių,kuriomis umbas buvo pritvirtintas prie skydo,galvutes.Ties kaklu,maždaug raktikaulio srietyje,rasta apskrita sagtis.Sagties lankelis šešiakampis skersinio piūvio,vienoje sagties pusėje,ten kur pritvirtintas ležuvėlis,lankelis plonas 3 mm.storio,kitoje pusėje-lankelis sustorėja iki 6 mm.Sagties ležuvėlis smailėjantis.Sagtis žalvarinė.Gal būt ja buvo prisegtas kažkoks apsiaustas.Dešinėje galvos pusėja gulėjo peilisg geležinis.Peilio nugarėlė beveik tiesi,į galą kiek nusmailėja.Peilio su rankenos geležtim ilgis 20 cm.,ašmenų ilgis 13 cm.

Daugiau radinių nerasta.Po griaučiais gilyn žvyras.

Pilkapyje,sprendžiant pagal radinius,buvo palaidotas VI-VII a.karys.Karys laidotas iškastoje duobėje,kurioje iš akmenų įruoštas karstas.Mirusiųjų ant kojų uždėta po stumbų akmenių.Laidojant vykdytos kažkokios apeigos,susijusios su deginimu.Paguldę akmeniniame karste mirusių,užkasant kapą,pilta degėsiai.Ypač daug degesių virš mirusiojo.Užkasus duobę,supiltas pilkapis.Pilant pilkapių nuolat pilkami degėsiai.Pilkapis sampylo viršus apdedamas kliomis eilėmis akmenų. Supiltas pilkapis apibarstomas degėsiais.Mirusis laidotas galva į šiaurės vakarus.Palaidojimas nera centre pilkazio.Centre atsidūrė mirusiojo kojos.Pilkazio pakraštys,tenkur prasideda namas,apardytas.Kaukolės išlikusi tik apatinė dalis,be to kiek nustumta į šoną.Ant jos buvo užvirtę kitų griaučių dalis.Pilkazio dalis galėjo būt apardyta kasant

namui pamatus. Be to, pagal senų vietinių žmonių pasakojimus, ten kur dabar stovi namas éjo senasis keliais vadintamas "Bajorų keliu" į Semeliškes. Ištirtasis pilkapis taip pat buvo žinomas kaip ženklas, skiriantis dviejų grafų žemes: Tiškevičių ir Platerių.

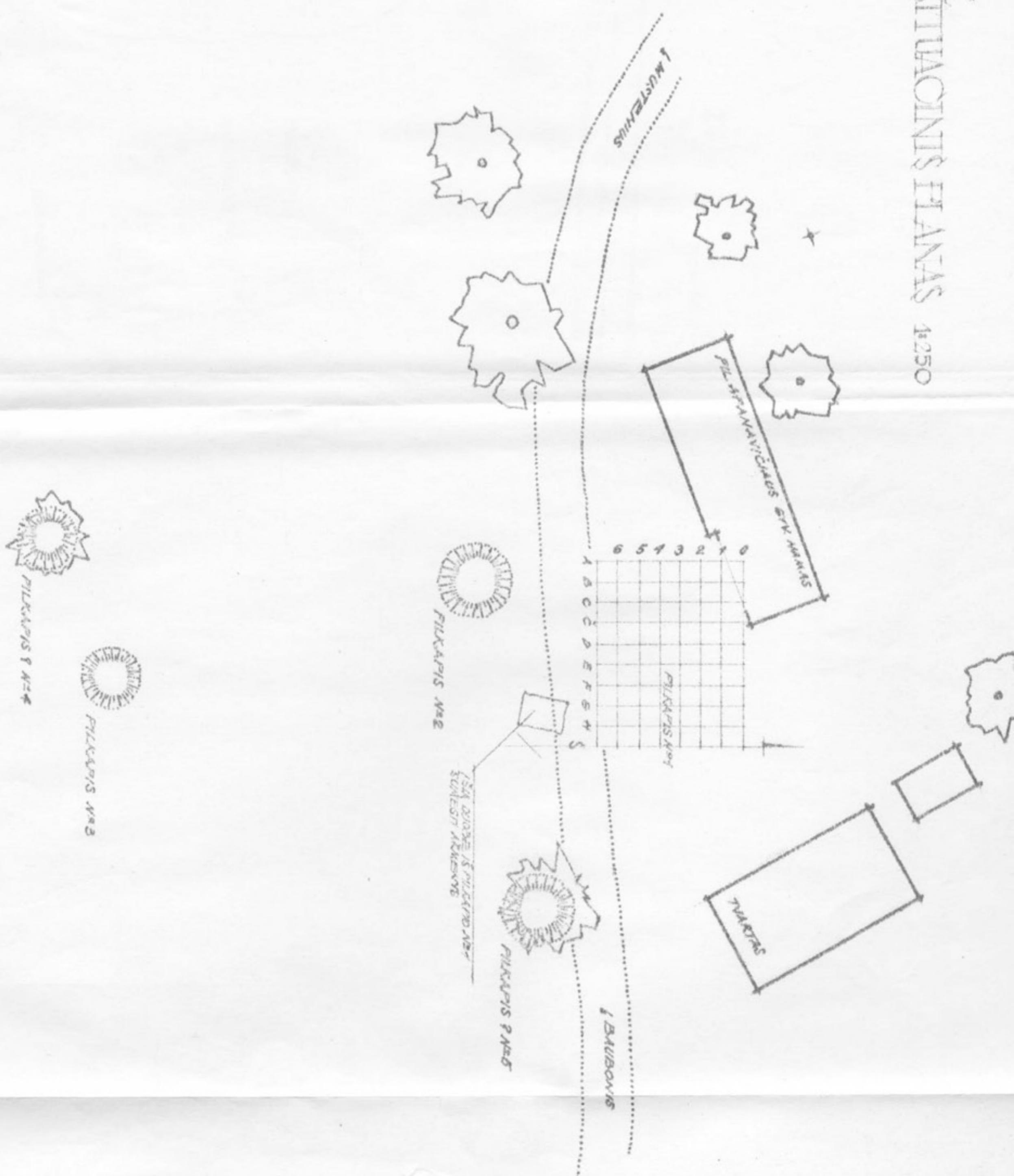
Ištyrus pilkapi, reikalaujant sodybos šeimininkui, sampylas sulygintas su žemës paviršiumi.

Lietuvos TSR Muziejaus istorijos
Inventoriu^s
Archeologijos sektorius
Nr. 310

D/mv
/D. Andrašiūnaitė/

N.310

TRAMOJOPLOTOSITUACINISFLANAS 1:250

2-ΠΙΛΚΑΡΙΟ ΕΓΡΥΦ^ο

48250

ΑΚΡΑ ΔΙΑ
ΑΝΩΝΤΕΣ ΛΗΞ ΤΗΣ ΠΙΛΚΑΡΗΓ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

8

ΠΕΛΚΕ
ΙΩΣ ΠΕΛΚΕΣ ΣΤΗ ΛΗΞ ΤΗΣ ΠΙΛΚΑΡΗΓ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΕΛΚΕ

ΠΙΕΒΑ ΣΥΚΡΟΥΣΙΣ

ΠΙΛΚΑΡΟΣ ΝΥ

ΙΠΛΑ ΑΝΑΜΕΤΑΧΩΣ 6-21

ΠΙΛΚΑΡΗΣ 122

3⁻ II PILKAPIU GRUPĘ

4250

PILKAPIS N° 2

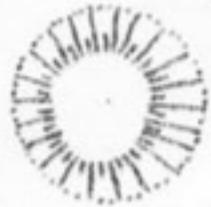
S

PILKAPIS N° 2

A R I A M A D I R V A

PILKAPIS N° 1

MEVA SO KRŪMĀS
IEVĒDE IV LINĀ 2⁻ PILKAPU
GRUPĀ

1⁻ 2 PILKAPU GRUPĀ

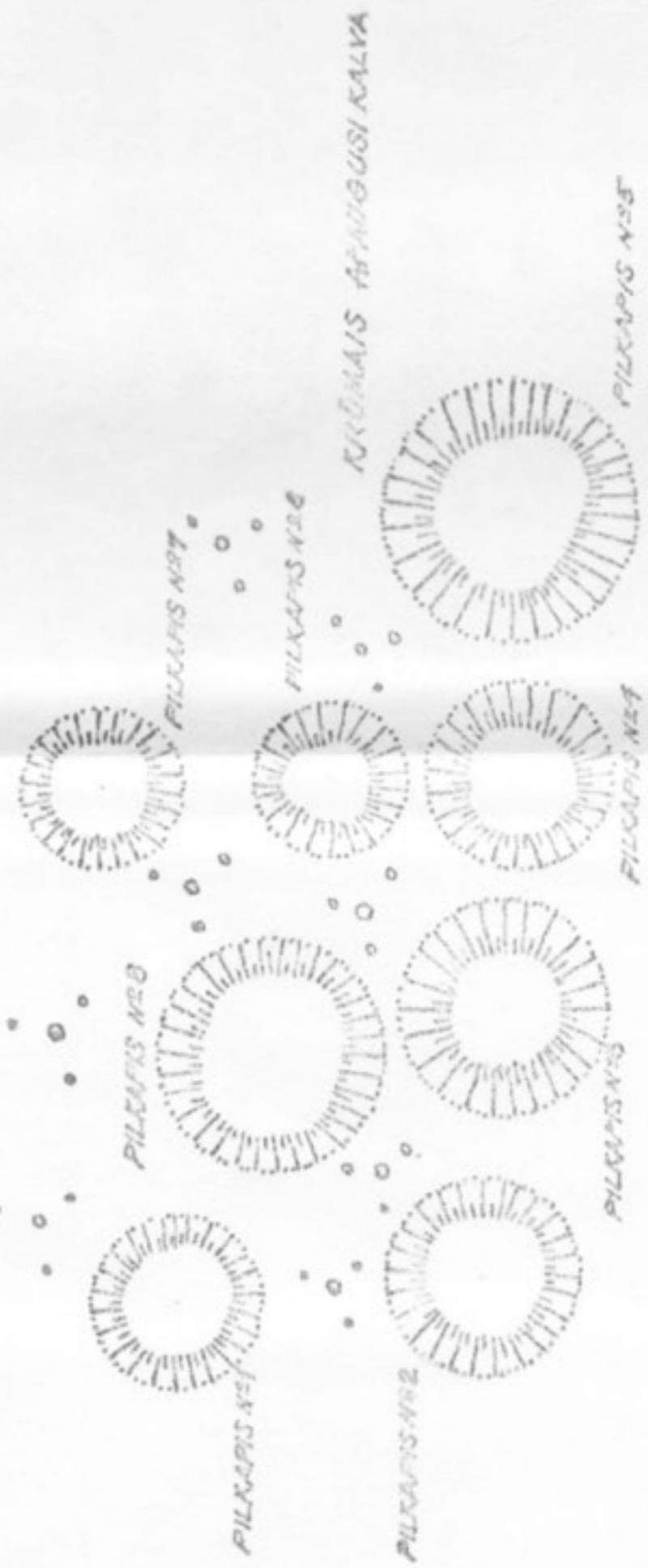
PELKĀ
JŪRĀMĀKĀS PELKĀ 4 PILKAPU GRUPĀ

LA PILKAPU GRUPĀ

2⁻ 3 PILKAPU GRUPĀ

4TH PIKAHU GRUPE

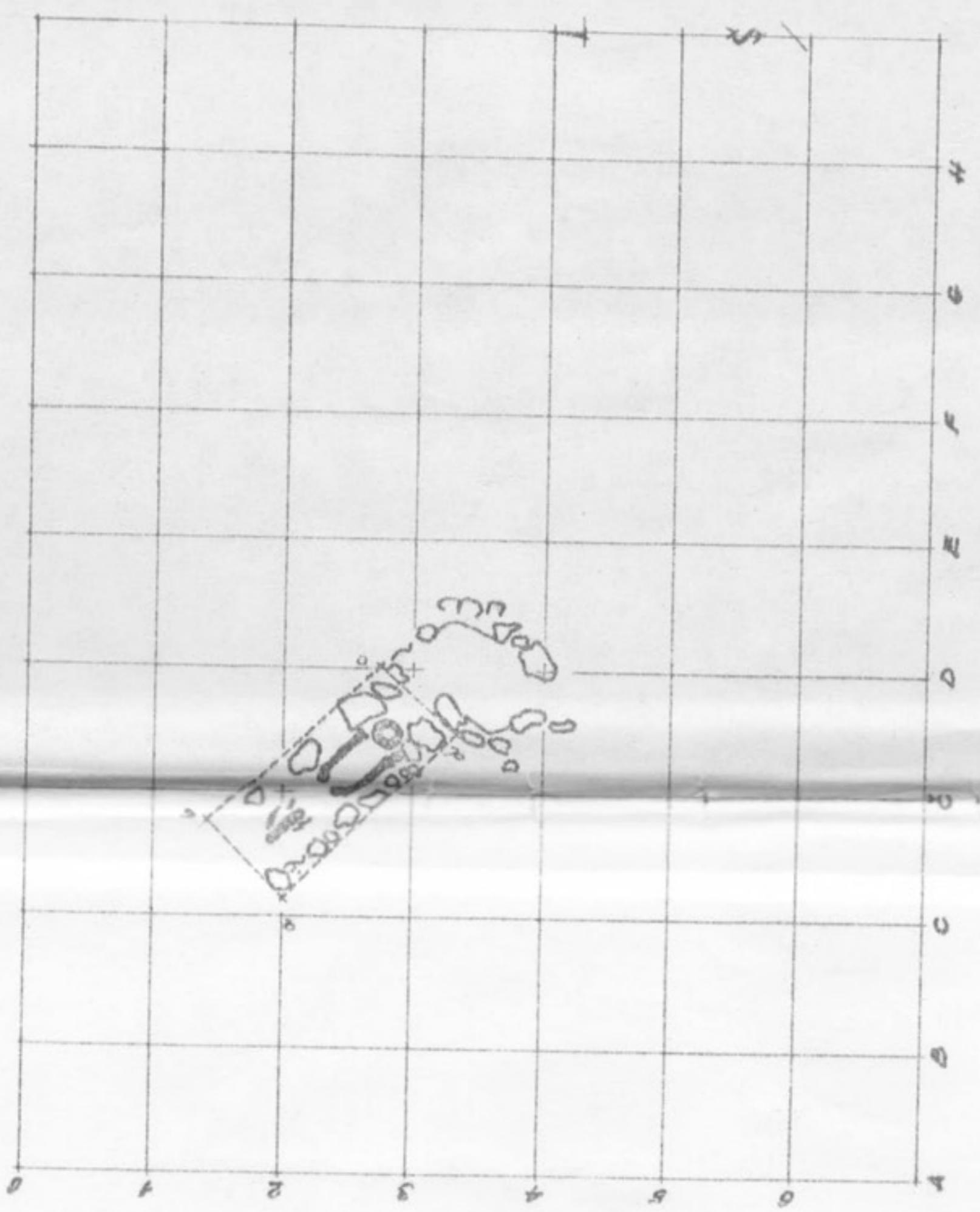
ANALYSE
/SVERIGE S PÅLÖVSKY GÖRVI/

PIKAS VÄLKÄR 2-4 PÅLÖVSKY GÖRVI/

KAPÓ 1-MOS GRUPE'S PLKAFYJE №1 PADĀVIŅŠ

145C

KAPAS EMOS GRUPEŠ PILKAPYJE, N.

Jono Apanavičiaus sodyba ir pilkapiai

Pilkapis Nr.1 prieš pradedant archeologinius kasinėjimus

Vakarinis kv.nuémus velėnų

Šiaurinis kv.nuémus velėnų

Pietinis kv.nuėmus velėnų

Rytinis kv.nuėnus velėnų

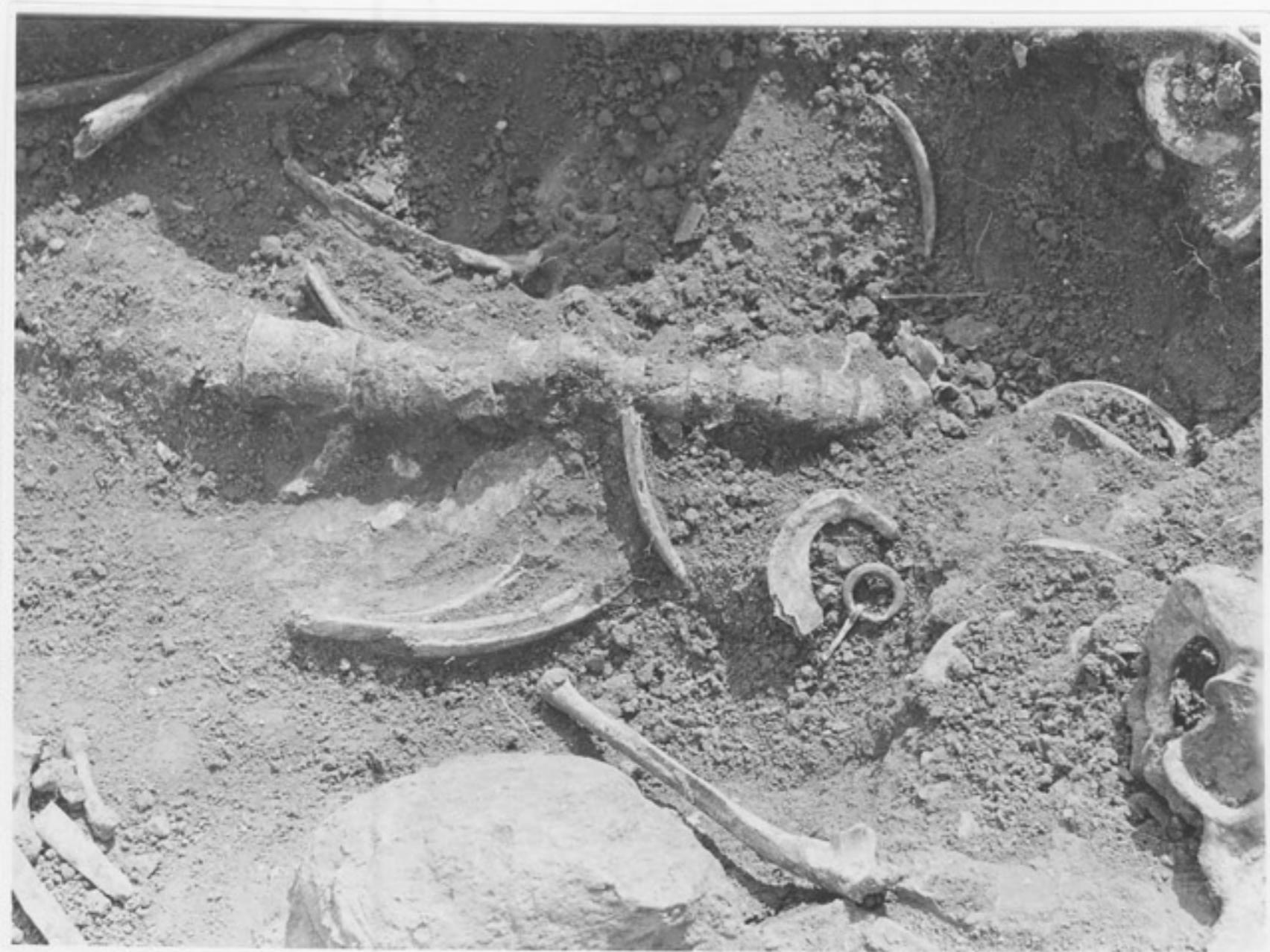
Pilkapio pagrindas nuėmus sampila

Akmenų eilės, tarp kurių atsidengė palaidojimas

Palaidojimas kario akmeniniame karste

Palaidojimo kaukolės ir stuburo liekanos, segė prie kaukolės

Skydo umbas prie kario kojų

Mustenių piliakalnis, esantis apie 500 m. nuo pilkapių